CARACTERISTICA CRIMINALISTICĂ AL INFRACȚIUNILOR DIN SFERA FINANCIARĂ BANCARĂ ȘI NEBANCARĂ

FORENSIC CHARACTERISTIC OF CRIMES FROM FINANCIAL BANKING AND NONBANKING FIELDS

CZU: 343.98:343.53 **DOI:https://doi.org/10.5281/zenodo.10725639**

CUCU Dumitru,
ORCID: 0000-0001-8766-5707
Universitatea de Stat din Moldova,
E-mail: dumitru.lawyer@gmail.com

ASPECTE TACTICO-CRIMINALISTICE ÎN INVESTIGAREA ÎNCĂLCĂRII NORMELOR DE PRUDENȚĂ BANCARĂ

Metodica cercetării unor categorii de infracțiuni este compartimentul final al criminalisticii şi reprezintă un sistem ştiinţific fundamentat de recomandări privind utilizarea prevederilor teoretice generale, mijloacelor şi metodelor tehnicii criminalistice, tezelor şi procedeelor tacticii criminalistice la cercetarea, descoperirea şi prevenirea unor categorii concrete de infracţiuni [1.].

Conducîndu-ne de opinia notoriului savant criminalist Mihail Gheorghiță, ca și orice altă știință de sine stătătoare criminalistica elaborează metode proprii de cunoaștere a realității (faptelor reale) aplicînd și metode din diverse domenii ale științei contemporane [2. p. 27].

Din nefericire doar instrumentele specifice dreptului penal pot limita tendința de fraudare a instituțiilor de credit [3. p. 9].

Convențional piața financiară în Republica Moldova, se conturează în tipul de bancară și nebancară. Această distincție vizează autoritățile centrale de supraveghere a pieţelor financiare, Comisia Națională a Pieței Financiare fiind autoritatea care supraveghează piața financiară nebancară și Banca Națională a Moldovei fiind autoritatea centrală care reglementează și supraveghează piața financiară bancară [4].

Or, încălcarea regulilor de creditare și acordare a împrumuturilor, în special prin neglijarea cerințelor de lichiditate, prudență poate genera șocuri, dezechilibre, instabilitate, crize în sistemul financiar bancar sau nebancar care la rîndul său poate evolua în incapacitatea de plată a băncilor (riscuri sistemice), riscul de lipsă al lichidităților. Incapacitatea de plată a unei bănci din sistemul bancar al statului generează pe cale de consecință tensionarea întregului sistem bancar, instabilitate și presiune pe restul băncilor din cadrul sistemului care ca finalitatea se poate transforma în colaps financiar-bancar (reacție în lanț) [5].

Sistemul bancar al Republicii Moldova în activitatea de creditare a agenţilor economici este condiţionată şi de obiectivele pe care le urmăreşte:

- acumularea şi redistribuirea temporară a mijloacelor băneşti pe piaţa financiară;
- creditarea economiei în scopul creşterii veniturilor băneşti;
- acordarea de credite şi de mijloace băneşti suplimentare în economie pentru menţinerea agenţilor economici;

- punerea în circulaţie a instrumentelor de credit;
- dezvoltarea evaluării proceselor investiţionale în scopul creditării etc.

Baza pentru formarea și dezvoltarea proceselor de creditare, precum și caracteristicile lor, o constituie **politica de creditare**. Cu ajutorul acestei politici băncile comerciale din Moldova efectuează plasamente profitabile a pasivelor în diverse produse de creditare cu condiția consolidării portofoliului de clienti si optimizării riscurilor financiare.

Politicile de creditare a băncilor comerciale din Republica Moldova inter alia vizează:

- satisfacerea cererii de credit din societate;
- prevenția (riscurilor de credite neperformante) combinată cu diligența [6];

Un rol central în prevenirea creditelor neperformante îi revine autorității centrale de supraveghere care este Banca Centrală în Republica Moldova fiind Banca Națională a Moldovei și Comisia Națională a Pieței Financiare în domeniul creditării nebancare. Rolul acestor autorități de reglementare, autorizare și supraveghere, este emiterea actelor regulatorii în domeniile strict atribuite și controlul, monitorizarea, intervenirea, sancționarea participanților pieței [7].

În activitatea ofiţerului de urmărire penală au o importanţă esenţială cunoştinţele şi experienţa în domeniul criminalisticii, care îl ajută să caute, să aleagă şi să înţeleagă mai bine informaţia de care are nevoie sau pe care deja a obţinut-o. Cunoştinţele şi experienţa profesională mai sunt şi o condiţie a activizării imaginaţiei care îl va ajuta să restabilească evenimentul infracţiunii în formă de caracteristică criminalistică a acestuia [8].

Infracțiunile din domeniul financiar bancar și nebancar comportă anumite trăsături proprii doar lor. Derivînd din practica organelor de urmărire penală aceste tipuri de infracțiuni sînt săvîrșite de un cerc de subiecți din mediul intelectual, care dețin un anumit minim de cunoștințe în domeniu sau cu vaste experiențe în domeniul financiar contabil, administrare sau de bussines. După regula generala al obiectului probațiunii stipulată în art. 96 din Codul de procedură penală organul de urmărire penală îi revine sarcina și obligația de a dovedi circumstanțele specifice faptelor penale financiar bancare [9].

Abordînd metoda modelării la investigarea infracțiunii prevăzute de art. 239 din CP, trebuie avut în vedere aspectul că creditarea sau obținerea unui împrumut de la o instituție de credit fie bancă sau entitate nebancară, de multe ori participă un cerc mai lard de participanți. Organului de urmărire penală îi revine sarcina de a stabili și modela întreaga schemă infracțională (prin semne grafice sau cu ajutorul softurilor de calculator) precum funcționarii bancari care contrar cadrului normativ au acceptat debursarea creditului și legătura lor cu potențialii beneficiari sau garanți.

În linii mari categoria de observații se aplică cu semnificația percepției premeditate și consecvente a unui obiect sau fenomen în vederea cunoașterii acestuia și a elementelor ce în particularizează. Ca una dintre principalele forme de cunoaștere a realității lumii materiale observația se caracterizează prin natura sa deliberată și, în prealabil, orientată. Percepția imediată, originală și consecventă constituie forma inițială esențială a procesului de identificare a obiectelor, fenomenelor și faptelor cu semnificații criminalistice [10].

Afacerile entităților reglementate ale sistemului financiar sunt afaceri cu un înalt grad de risc, antrenînd economiile unui mare număr de persoane.

Acordul Basel II permite băncilor să opteze între un model de bază (standard, simplificat), în care calculul pornește în principal de la factori cantitativi, și mai multe modele modele avan-

sate, care pun accentul pe factorii calitativi ai portofoliului și permit adaptarea în funcție de necesități pentru fiecare bancă în parte [12 p.101, p. 103].

Referințe:

1. Gheorghiță M. Noţiunea, obiectul şi sarcinile metodicii criminalistice. Conferința „Promovarea drepturilor omului în contextul integrării europene: teorie şi practică". Chişinău: 2013, pag. 89-95. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/89-95_6.pdf
2. Gheorghiță Mihail Tratat de Criminalistică Chișinău 2017 Tipografia Centrală 872 p. ISBN 978-9975-53-834-3.
3. Dr. Laurențiu Sorescu Insolvența bancară în dreptul comerțului international Monografie Universul Juridic București 2010 ISBN 978-973-127-222-1;
4. Legea privind Comisia Națională a Pieţei Financiare nr. 192-XIV din 12.11.1998 (în vigoare 04.03.1999);
5. Legea cu privire la banca națională, nr. 548-XIII din 21.07.1995 (în vigoare 12.10.1995) Legea privind activitatea băncilor nr. 202 din 06.10.2017 (în vigoare 01.01.2018);
6. Angela Șestacovscaia, Maria Strechi, Politica băncilor comercial privind creditarea întreprinderilor în Republica Moldova, Institutul de Relații Internaționale Volumul V Anuar Ştiinţific al Institutului de Relaţii Internaţionale Numărul 5 / 2007 / ISSN 1857-1840;
7. Legea cu privire la piața de capital nr. 171 din 11.07.2012; Material din conferința internațională, Rolul unei bănci centrale în modernizarea societății – provocări în economiile emergente 07.04.2021;
8. Gheorghiță M. Rolul ofițerului de urmărire penală la cercetarea criminalistică a infracțiunilor. Disponibil: https://juridicemoldova.md/7086/rolul-ofiterului-de-urmarire-penala-la-cercetarea-criminalistica-a-infractiunilor.html#_ftnref1
9. Codul de Procedură penală al Republicii Moldova nr. 122 din 14-03-2003; Hotărîrea Băncii Naționale al Moldovei cu privire la aprobarea Regulamentului cu privire la tratamentul riscului de credit pentru bănci potrivit abordării standardizate nr. 111 din 24.05.2018 (în vigoare 30.07.2018);
10. Simion Doraș, Criminalistica Cartea Juridică Chișinău 2011 ISBN 978-9975-53-015-6;
11. Gheorghe Piperea, Insolvența: legea, regulele, realitatea Wolters Kluwer 2008 Romania ISBN 978-973-1911-10-6